

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2014/53/EU muuttamisesta”

(COM(2021) 547 final – 2021/0291 (COD))

(2022/C 152/13)

Esittelijä: **Christophe LEFÈVRE**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 30.9.2021
	Euroopan parlamentti, 4.10.2021
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla
Vastaava jaosto	Sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	18.11.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	8.12.2021
Täysistunnon nro	565
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	231/0/6

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) on tutustunut komission ehdotukseen, jonka mukaan matkapuhelimien ja vastaavien laitteiden latausliitäntöissä olisi viipymättä veloitettava käyttämään yhtenäistä ja yhdenmukaista USB-C-standardia.

1.2 Vuonna 2009 ja myös vuonna 2014 tehdyillä vapaaehtoisilla aloitteilla ei pystytä täysin saavuttamaan Euroopan unionin poliittisia tavoitteita, jotka koskevat sähkö- ja elektroniikkalaiteromun vähentämistä, laitteiden käytön helpottamista ja latauslaitteiden markkinoiden pirstaleisuuden ehkäisemistä. Pois heitetystä latureista kertyi vuonna 2018 arvioiden mukaan yhä edelleen 11 000 tonnia sähkö- ja elektroniikkalaiteromua.

1.3 Euroopan parlamentti antoi tammikuussa 2020 päätöslauselman⁽¹⁾, joka tähtää tiukempaan sääntelyyn, ja ETSK antaa päätöslauselmalle täyden tuensa.

1.4 ETSK kannattaa varauksetta Euroopan komission ehdottamaa direktiiviä, jota Euroopan parlamentti on pyytänyt.

1.5 ETSK haluaa, että asiassa mentäisiin Euroopan komission ehdotusta pidemmälle, ja suosittaa, että matkapuhelimia ja vastaavia laitteita varten ehdotettu velvoite ulotettaisiin koskemaan kaikkia radio- ja sähkölaitteita, verkkoon liitettyjä laitteita ja ladattavia laitteita, myös kannettavien tietokoneiden latureita: mobiililaitetta olisi voitava ladata myös 65 watin tehoisella USB-C-tyyppisellä tietokonelaturilla 2,1 watin laturin sijasta, jolloin mukana ei tarvitsisi kuljettaa useita eri latureita.

1.6 ETSK on pannut merkille, että liikkeellä oleville käyttäjille tarjotaan linja-autoissa, lentokoneissa, kauppakeskuksissa, kokoussaleissa ja muissa vastaavissa paikoissa mobiililaitteiden lataamista varten yhä useammin matalatehoisia (2,1 watin) USB-liitäntöjä kaapelien kanssa tai ilman niitä. Tällaisten liitäntöjen teho ei aina riitä tiettyjen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden lataamiseen.

1.7 ETSK ehdottaa, että tällaisiin paikkoihin asennettaisiin tulevaisuudessa huippunopeita latauslaitteita pikalatauksen ja USB-C-kaapelin käyttäjältä toiselle lainaamisen edistämiseksi lyhyillä matkoilla tai aikaväleillä. Tämä on yksi tarpeista, jotka tuotiin esille eräässä Euroopan komission järjestämässä kyselytutkimuksessa.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 30. tammikuuta 2020 yleislaturista mobiileille radiolaitteille (2019/2983(RSP)) (EUVL C 331, 17.8.2021, s. 2).

1.8 ETSK toteaa, että akulla voi olla muuta laitetta lyhyempi käyttöikä, ja suosittaa, että tietokoneissa, tableteissa tai matkapuhelimeissa käytettävistä akuista tehtäisiin vakiomuotoisempia, jotta ne voidaan vaihtaa sen sijaan, että niiden ennenaikaisen vikaantumisen takia joutuu ostamaan kokonaisen laitteen.

1.9 ETSK korostaa kestäväan kehitykseen liittyvää elektronisten laitteiden valmistajien vastuuta ja kehottaa niitä huolehtimaan siitä, että akun vaihto ei maksa paljon eikä ole teknisesti hankalaa, jotta koko elektronista laitetta ei tarvitsisi vaihtaa, jos pelkkä akku on vaihdon tarpeessa.

1.10 ETSK kehottaa komissiota antamaan valmistajille ohjeeksi, ettei niiden tule pyrkiä kiertämään säädöstä muuttamalla jännitettä tai ampeeriarvoa, jolloin lataamisessa on käytettävä merkkilaturia, sillä tämä vesittäisi direktiivin tavoitteet.

1.11 ETSK suosittaa, että komissio ja Euroopan parlamentti tiedottavat aiheesta laajasti suurelle yleisölle, kun lainsäädäntöprosessi on saatu päätökseen, jotta kuluttajat saisivat tietoa ja heitä voidaan kannustaa hankkimaan tulevaisuudessa vain sellaisia laitteita, joissa on USB-C-tyyppin rajapinta.

2. Lausunnon taustaa

2.1 Komissio on vuodesta 2009 pyrkinyt rajoittamaan matkapuhelinten ja vastaavien laitteiden latausrajapintojen markkinoiden pirstaleisuutta. Tällaiset aloitteet ovat kuitenkin johtaneet vain vapaaehtoiisiin järjestelmiin ⁽²⁾, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia, eikä niiden yhdenmukainen ja johdonmukainen soveltaminen ole siten varmaa.

2.2 Viimeaikaisilla vapaaehtoisilla aloitteilla ei pystytä täysin saavuttamaan unionin poliittisia tavoitteita, jotka koskevat sähkö- ja elektroniikkalaiteromun vähentämistä, laitteiden käyttökävyyden varmistamista ja latauslaitteiden markkinoiden pirstaleisuuden ehkäisemistä.

2.3 Yhdenmukaistamisen puuttuminen tällä alalla voi johtaa huomattaviin eroihin jäsenvaltioiden laeissa, asetuksissa, hallinnollisissa määräyksissä tai käytännöissä, jotka koskevat matkapuhelinten ja vastaavien radiolaiteluokkien yhteentoimivuutta latauslaitteiden kanssa sekä radiolaitteiden toimittamista ilman latauslaitteita.

2.4 Tämän vuoksi tarvitaan unionin toimia, joilla edistetään yhteentoimivuutta ja radiolaitteiden latausominaisuuksiin liittyvien tietojen toimittamista loppukäyttäjille.

2.5 Euroopan parlamentti antoi tammikuussa 2020 päätöslauselman ⁽³⁾, jossa se vaati matkapuhelinten yleislaturia koskevan standardin pikaista hyväksymistä, jotta vältetään sisämarkkinoiden hajanaisuuden lisääntyminen.

2.6 Arvioiden mukaan matkapuhelinlaturien osuus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta oli vuonna 2018 noin 11 000 tonnia ja niiden elinkaaripäästöt olivat noin 600 000 hiilidioksidiekvivalenttonnia.

2.7 Unioni on sitoutunut vahvasti edistämään resurssien tehokasta käyttöä siirtymällä puhtaaseen kiertotalouteen sellaisilla aloitteilla kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU ⁽⁴⁾ ja aivan hiljattain käynnistetty Euroopan vihreän kehityksen ohjelma. Nyt ehdotetun direktiivin tavoitteena on vähentää radiolaitteiden myynnistä syntyvää sähkö- ja elektroniikkalaiteromua sekä raaka-aineiden louhintaa ja latureiden valmistamisesta, kuljetuksesta ja hävittämisestä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä ja edistää siten siirtymistä kiertotalouteen.

2.8 Ehdotus tähtää siihen, että Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/53/EU ⁽⁵⁾ sisällytetään vaatimukset tiettyjen radiolaiteluokkien latausprotokollista, latausrajapinnoista (eli latausliittimestä) sekä tiedoista, jotka loppukäyttäjille on annettava kyseisten radiolaiteluokkien latausominaisuuksista.

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/2417/attachments/1/translations?locale=fi>

⁽³⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 30. tammikuuta 2020 yleislaturista mobiileille radiolaitteille (2019/2983(RSP)) (EUVL C 331, 17.8.2021, s. 2).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 38).

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/53/EU, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 1999/5/EY kumoamisesta (EUVL L 153, 22.5.2014, s. 62).

2.9 Ehdotuksessa edellytetään, että matkapuhelimet ja vastaavat radiolaitteet (tabletit, digitaalikamerat, kuulokkeet ja kuulokemikrofonit, kädessä pidettävät videopelikonsolit ja kannettavat kaiuttimet), jotka voidaan ladata langallisella latauslaitteella, on varustettava USB-C-tyypin liittimellä. Jos ne edellyttävät latausta yli 5 voltin jännitteellä tai yli 3 ampeerin virralla tai yli 15 watin teholla, niissä on lisäksi käytettävä USB Power Delivery -latausprotokollaa.

2.10 Komissio voi ehdotuksen mukaan antaa delegoituja säädöksiä, jotta tulevaisuudessa voidaan ottaa langallisen latauksen lisäksi huomioon muitakin lataustekniikoita.

3. Yleistä

3.1 ETSK panee merkille, että komissio on ajanut 12 vuoden ajan puhelinlaturistandardien lähentämistä kestävyysvaatimusten täyttämiseksi ja vaikeasti kierrätettävän jätteen määrän vähentämiseksi.

3.2 ETSK toteaa, että yleislaturin puuttumisen takia jokaisen puhelinlaitteen mukana myydään aina laturi ja lataus-/datakaapeli, vaikka kuluttaja voisi ostaa pelkän laitteen.

3.3 ETSK kannattaa varauksetta Euroopan komission ehdottamaa direktiiviä, jota Euroopan parlamentti on pyytänyt.

3.4 On selvää, että valmistajat saavat varsinkin matkapuhelinten kyseessä ollessa merkittävän osan tuloistaan laitekohtaisten laturien myynnistä. Olisikin varmistettava, etteivät valmistajat muuta jatkuvasti sähkövaatimuksia (jännitetaso, tarvittava teho jne.) pystyäkseen myymään kerta toisensa jälkeen oman merkkinsä laturimallin tai tiedonsiirtokaapelin, joka voi olla yleiskäyttöinen, sen sijaan että jo ostettua laturia voitaisiin käyttää uudelleen. Tämä vaikeuttaisi sähkö- ja elektroniikkalaiteromun määrän vähentämiseen tähtävien toimien tehokasta täytäntöönpanoa.

3.5 ETSK suositaa, että komissio ja Euroopan parlamentti tiedottavat aiheesta laajasti suurelle yleisölle, kun lainsäädäntöprosessi on saatu päätökseen, jotta kuluttajat saisivat tietoa ja heitä voidaan kannustaa hankkimaan tulevaisuudessa vain sellaisia laitteita, joissa on USB-C-tyypin rajapinta.

4. Erityistä

4.1 ETSK suositaa, että alan toimijat tekisivät mahdolliseksi matkapuhelinten huippunopean lataamisen tehokkaalla laturilla, kuten yksinkertaisella USB-C-tyyppisellä kannettavan tietokoneen laturilla, jonka latausteho on 2,1 watin sijasta 65 wattia.

4.2 ETSK panee merkille, että liikkeellä oleville käyttäjille tarjotaan linja-autoissa, lentokoneissa, kauppakeskuksissa, kokoussaleissa ja muissa vastaavissa paikoissa mobiililaitteiden lataamista varten yhä useammin USB-liitäntöjä kaapelien kanssa tai ilman niitä. Nämä latausliitännät ovat useimmiten matalatehoisia (2,1 wattia), eikä tämä teho nykyisellään riitä tiettyjen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden lataamiseen. ETSK ehdottaa, että tällaisiin paikkoihin asennettaisiin tulevaisuudessa huippunopeita latauslaitteita pikalatauksen ja USB-C-kaapelin käyttäjältä toiselle lainaamisen edistämiseksi lyhyillä matkoilla tai aikaväleillä. Tämä on yksi tarpeista, jotka tuotiin esille eräässä Euroopan komission järjestämässä kyselytutkimuksessa.

4.3 ETSK suositaa, että nyt esitetyt säännökset mobiililaitteiden USB-C-tyyppisen yleislaturin kehittämisestä laajennettaisiin koskemaan myös kannettavia tietokoneita, vaikkakin latauksessa käytettävää sähkövirran ja -tehon tasoa tulee mukauttaa. Ellei ole olemassa perusteltuja teknisiä rajoitteita, direktiivin velvoite tulee ulottaa koskemaan myös kannettavia tietokoneita paitsi taloudellis-ekologisista syistä myös siksi, ettei liikkeellä ollessa tarvitsisi kuljettaa mukana useita eri latureita.

4.4 ETSK toteaa, että akulla voi olla muuta laitetta lyhyempi käyttöikä, ja suositaa, että tietokoneissa, tableteissa tai matkapuhelimeissa käytettävistä akuista tehtäisiin vakiomuotoisempia, jotta ne ovat helppoja ja edullisia vaihtaa sen sijaan, että niiden ennenaikaisen vikaantumisen takia joutuu ostamaan kokonaisen laitteen. ETSK korostaa ekologisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyvää elektronisten laitteiden valmistajien vastuuta.

Bryssel 8. joulukuuta 2021.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG*